

Připomínky k návrhu zákona o zdravotních službách

Liga lidských práv upozorňuje na to, že návrh zákona o zdravotních službách

- **umožňuje beztrestně poskytovat zdravotní péči na nedostatečné úrovni**
- **bezdůvodně omezuje dříve vyslovená přání na dobu pěti let.**

Tyto nedostatky je možné relativně snadno odstranit. V předkládaném materiálu naleznete bližší rozbor problému a návrhy řešení.

1. Zdravotní péče může být beztrestně poskytována na nedostatečné úrovni

Jedním z největších problémů návrhu zákona o zdravotních službách je nová definice postupu tzv. *lege artis*, tedy úrovně, jaké má dosahovat poskytovaná zdravotní péče. Návrh zákona vedle nutnosti postupovat v souladu s pravidly vědy a uznávanými medicínskými postupy zakotvuje i problematický dovětek „s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti“. Přijetí tohoto dovětku bude znamenat, že i nedostatečně vybavené a podfinancované nemocnice bez dostatečného množství kvalifikovaného personálu budou poskytovat péči na „náležitě odborné úrovni“. Pokud by takovou péčí byla způsobena škoda, nebude se pacient úspěšně domoci odškodnění.

Navrhované ustanovení je v rozporu s čl. IV Úmluvy o lidských právech a biomedicíně, kterou je ČR vázána. Úmluva zavazuje státy k tomu, aby zajistily, že jakýkoli zákrok v oblasti zdraví bude v souladu s příslušnými profesními povinnostmi a standardy. Dále pak upravuje právo osob, které byly poškozeny, na spravedlivou náhradu. Tato náhrada škody ovšem bude v mnoha případech vyloučena s poukazem na to, že konkrétní podmínky a objektivní možnosti daného zdravotnického zařízení neumožňovaly poskytnout péči patřičné kvality.

Původně navrhovaný text ustanovení zřejmě vychází z rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 219/2005: „V trestněprávní nauce se běžně považuje za porušení *lege artis*, pokud lékař při výkonu svého povolání nedodrží rámec pravidel vědy a medicínských způsobů a to v mezích daných rozsahem svých úkolů podle pracovního zařazení i konkrétních podmínek a objektivních možností.“ V citovaném rozhodnutí se však jednalo o možnost trestního postihu konkrétního lékaře – zaměstnance nemocnice. Z logiky věci vyplývá, že lékař nemůže být osobně trestně odpovědný za skutečnosti, které nemůže ovlivnit, např. za zastaralé vybavení nebo nedostatek kvalifikovaných kolegů. To, že lékař není trestně odpovědný, ale nemůže automaticky ospravedlnit, že pacientovi nebyla poskytnuta řádná péče.

Navrhujeme proto:

upravit znění definice v § 4 odst. 5 tak, aby byl vypuštěn dovětek „s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti“. Toto ustanovení by tedy mělo být přijato ve znění: **„Náležitou odbornou úrovní se rozumí poskytování zdravotních služeb podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta.“**

2. Dříve vyslovená přání pacienta jsou bezdůvodně omezována na pět let

Návrh zákona o zdravotních službách nově zavádí dlouho očekávaný institut „předem vysloveného přání“. Ten pacientovi umožňuje, aby se rozhodl, jaké lékařské zákroky si přeje či nepřeje do budoucna podstoupit v případě, že nebude schopen o nich sám rozhodnout. Bohužel návrh zákona omezuje platnost přání pouze na pět let. Takové omezení však jde proti účelu tohoto institutu. Například přání lidí nemocných Alzheimerovou chorobou, právě pro které může být dříve vyslovené přání velmi důležité kvůli postupné ztrátě schopnosti se rozhodovat, nebudou vzhledem k délce nemoci respektována.

Podle důvodové zprávy k zákonu je argumentem pro zavedení pětiletého omezení rychlý vývoj lékařské vědy. Na tyto situace však již pamatuje ustanovení, podle kterého není přání třeba respektovat, pokud od doby jeho vyslovení došlo v poskytování zdravotních služeb k takovému vývoji, že lze důvodně předpokládat, že by pacient vyslovil souhlas s jejich poskytnutím¹. **Omezení platnosti na pět let je tedy nadbytečné a neúčelné.**

Nesystematický je rovněž dovětek v § 36 odst. 6, podle kterého nelze udělit dříve vyslovené přání, jde-li o pacienty zbavené způsobilosti k právním úkonům. Smyslem dříve vysloveného přání je právě vyjádřit se k situaci, kdy člověk nebude mít způsobilost o sobě rozhodovat (vzhledem k procesu stárnutí populace se to může týkat stále většího počtu lidí). Navrhujeme proto tento dovětek vypustit.

Navrhujeme proto:

- v § 36 odst. 3 vypustit větu: „Platnost dříve vysloveného přání je 5 let.“ a toto ustanovení přijmout ve znění: **„Dříve vyslovené přání musí mít písemnou formu a musí být opatřeno úředně ověřeným podpisem pacienta. Součástí dříve vysloveného přání je písemné poučení podle odstavce 2.“**
- v § 36 odst. 6 by tedy mělo dojít k vypuštění dovětku: „nebo pacienty zbavené způsobilosti k právním úkonům.“ A toto ustanovení přijmout ve znění **„Dříve vyslovené přání nelze uplatnit, jde-li o nezletilé pacienty.“**

9. srpna 2011

Desatero zásadních problémů zákona o zdravotních službách naleznete zde:

<http://www.ferovanemocnice.cz/desatero-prekvapeneho-pacienta-56/desatero-prekvapeneho-pacienta-2476.html#7>

Bližší informace poskytne:

Kateřina Červená, právnička Ligy lidských práv, tel. 777 189 926

David Zahumenský, předseda Ligy lidských práv, tel. 608 719 535

¹ Viz § 36 odst. 5 písm. a) návrhu Zákona o zdravotních službách